

Nyt projekt om økologisk PRODUKTION AF JULETRÆER

Danske Juletræer er bevilget et netværksprojekt af GUDP til i 2019 at afdække mulige begrænsninger i den økologiske juletræsproduktion gennem fokus på de juridiske, dyrkningsmæssige, forskningsmæssige og afsætningsmæssige udfordringer under den nuværende ordning for økologisk juletræsproduktion i Danmark. I projektet indgår der et bredt netværk af aktører fra branchen.

Vil du være med i Øko-netværket?

≡ ADAM KOFOED MÅNSSON¹⁾, LIS SØRENSEN²⁾, CLAUD JERRAM CHRISTENSEN¹⁾ OG LARS BO PEDERSEN¹⁾

¹⁾ DANSKE JULETRÆER, ²⁾ INTROCERT

Nyt øko-netværksprojekt

I netværksprojekter under GUDP fokuseres der på at kortlægge barrierer og erhvervmæssige perspektiver samt udviklingspotentialer inden for et afgrænset område. Det er også hensigten, at sådanne netværk skal være grundlagsgivende for samarbejdet mellem aktørerne med henblik på senere projekter. Vores netværk består af et bredt spektrum af aktører, der repræsenterer både konventionelle og økologiske producenter, praktikere såvel som ledere, maskinproducenter, certificeringsfirmaer, frøhandlere, planteskoler, brancheorganisation og forskere med ekspertise indenfor genetik og bekæmpelse af ukrudt og skadevoldere. Så godt som hele værdikæden i juletræsproduktionen er derfor repræsenteret med de nuværende

15 deltagere. Har projektet imidlertid din interesse, vil vi meget gerne udvide gruppen. Netværksprojektet afvikles og afsluttes i år 2019.

Formål

Det er projektets formål at udpege de områder inden for lovgivning, dyrkning og afsætning, som udgør særlige barrierer for en dansk produktion af økologiske juletræer. Det er ligeledes formålet at etablere ERFA-grupper samt at anviser områder, hvor der er behov for mere forskning og udvikling.

Stigende efterspørgsel

Efterspørgslen på økologiske juletræer stiger. Siden 2001 har

¹⁾ GUDP er en erhvervsstøtteordning, der skal skabe mere sammenhæng mellem forskning, udvikling og demonstration af viden på fødevarer-, jordbrugs-, fiskeri- og akvakulturområdet herunder også på økologiområdet. Programmet skal medvirke til, at der gives midler til de forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter, som har de største potentialer og løser de mest centrale udfordringer i fødevarersektoren. Se mere på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

det været muligt at dyrke og sælge økologiske juletræer under det røde Ø-mærke i Danmark. Der er dog stadig langt mellem arealerne med økologiske juletræer. De seneste år har arealet med økologiske træer udgjort omkring 350 ha, hvilket svarer til ca. 1,5 procent af det samlede areal med juletræer i Danmark. Det skønnes, at det potentielle marked for økologiske juletræer i Europa udgør omtrent 10 % af markedet for nordmannsgran svarende til 4,5 millioner træer. Interessen for økologisk producerede træer er særlig stor i Danmark, men der er også en stigende interesse på det tyske marked, der er det vigtigste eksportmarked for dansk producerede juletræer. Trods stigende efterspørgsel har det danske areal med økologisk producerede juletræer været lavt i flere år, mens produktionen stiger i f.eks. Tyskland. Dette vidner om særlige udfordringer for de danske økologiske juletræsprøducenter. Der er således en række begrænsninger, som hæmmer den naturlige stigning i udbuddet, når efterspørgslen er høj og stigende. Således har udenlandske juletræsprøducenter mulighed for at sælge økologiske træer efter lempeligere regler end i Danmark.

Tre typer af udfordringer

Projektet har tre arbejdsplaner, der fokuserer på grupper af særlige udfordringer relateret til:

- ☞ Lovgivning og regelsæt i Danmark og udlandet
- ☞ Dyrkning
- ☞ Afsætning

Gældende regler i Danmark og udlandet

På det lovgivningsmæssige område er alle EU-lande underlagt EU's forordning om økologi, men i Danmark er der i tillæg hertil en økologilov, som skærper kravene på en række områder til den økologiske juletræsprøduktion sammenlignet med f.eks. tyske producenter. Dette har resulteret i en konkurrenceforvridning på dette vigtige eksportmarked. I Tyskland og andre europæiske lande er det f.eks. muligt at omlægge en konventionel produktion til økologisk produktion, efter at kulturen er etableret. Omlægningsperioden er tre år, og det er muligt at benytte frø og småplanter af ikke-økologisk herkomst. Dermed kan man anlægge kulturen konventionelt, men allerede i 3.-4. år efter udplantning kan produktionen konverteres til økologisk produktion. Dette er ikke tilladt i Danmark. Endvidere er det muligt at afsætte tysk producerede økologiske træer i Danmark

Foreløbige deltagere i netværksprojektet

Michael Schnor:	Arbodania
Otto Lundstedt:	Godsforvalter Dønnerup Gods
Lars Bols:	Fair Trees
Bjarke Brandt Helms:	Salten Langsø Skovadministration
Peter Hartvig, Flakkebjerg:	Århus Universitet
Johan Wedel Nielsen:	Grøn Jul
Jørn Bertelsen:	Kidbæk Juletræer og Pyntegrøn
Hans Peter Ravn:	IGN, Københavns Universitet
Jørgen Kæhlshøj:	Jutek
Ulrik Brauner Nielsen:	IGN, Københavns Universitet
Lars Bo Pedersen:	Danske Juletræer
Iben M. Thomsen:	IGN, Københavns Universitet
Ulrik Nyvold:	Levinen AS
Casper Pleidrup:	Skovdyrkerforeningen Midt
Lis Sørensen:	Introcert
Adam Kofoed Månsson:	Danske Juletræer

Dragone AZ 2 Tågesprøjter for juletræer

Tågesprøjter fra én af Europa's førende fabrikker i specialsprøjter:

Trailersprøjter fra 3.200 l - 5.500 l

Liftsprøjter fra 400 l - 1.200 l

Rækkevidde: Op til 60 m vandret og op til 35 m lodret

Pumpe med stor ydelse og tryk

Fås med drejbar flexitud eller ståltud m.m. galvaniseret ramme

NYHED fra SKMAS,

gødningsspreder til juletræer, spreder til en eller begge sider, fås som 1100L 1900L 2700L Kan leveres med kran.

Dragone Klippere og Knusere, et stærkt produkt, som bruges i skoven og til naturpleje, Ring for demo eller tilbud.

Ring for yderligere information tlf. 74 75 12 05

Skærbæk Maskinforretning

v/Bent Sørensen · Aabenraavej 17 · 6780 Skærbæk · Tlf. 74 75 12 05 · Fax 74 75 05 55

www.skmas.dk · info@skmas.dk

CVR-nr. 1573 7905 · Bank: Sydbank · Reg. 7971 konto nr. 200191-0

Giver mekanisk renholdelse øget erosion og stor kvælstofnedsvivning? Det er et spørgsmål, som vi ikke entydigt kan svare på.

som økologiske træer via den gensidige EU-anerkendelse, til trods for de mere lempelige vilkår produktionen har i Tyskland. Indsatsen med hensyn til lovgivningen vil søge at få afdækket mulighederne for at blive certificeret under udenlandske ordninger samt på at få harmoniseret de danske regler for økologisk juletræsproduktion. Vi vil også gå bagom lovgivningen for at få afdækket, hvad beslutningsgrundlaget er for de strammere danske regler for dyrkning af økologiske juletræer.

Dyrkningsmæssige udfordringer

På det dyrkningsmæssige område er især renholdelse, kvælstofhåndtering og skadevolderbekæmpelse de vigtigste udfordringer for en rentabel økologisk juletræsproduktion i både markkulturer og i planteskoler.

Der er ingen tvivl om, at der må bruges sprøjtemidler i den økologiske produktion som f.eks. insektsæber, sprøjtesvovl og Spruzit Neu, og at der må gødskes med kvælstof ud fra den helt samme kvælstofnorm som konventionelle træer, men har man ikke tilgang til f.eks. et sædskifte med økologisk baseret kvælstof, må der kun "suppleres" med 50 kg N/ha/år af en ikke-økologisk organisk husdyrgødning. Dette bringer spørgsmålet om en stofflig bæredygtig produktion op, for hvis træerne har behov og optager mere kvælstof, så vil jorden miste sit naturlige kvælstofindhold og på sigt forarmes. Dette vil være i konflikt med forsigtighedsprincippet som det danske Ø-mærke hviler på, som bl.a. siger, at økologisk jordbrug bør drives på en forsigtig og ansvarlig måde for at tage vare på miljøet. En typisk dansk juletræskultur har behov for ca. 60 kg N/ha i gennemsnit, så grænsen på de 50 kg N/ha forekommer at være i underkanten.

Ukrudtsbekæmpelse er et kapitel for sig, og der kan tænkes flere tilgange lige fra mekanisk renholdelse, fåregræsning, dækmaterialer (f.eks. bionedbrydelig ukrudtsdug), kløverdække eller kombinationer heraf med forskellig effekt på både juletræskvalitet, frostrisiko og miljøpåvirkning. Tidligere undersøgelser har vist, at mekanisk renholdelse kan have en uheldig miljøeffekt gennem fordobling af bl.a. udvaskningen af kvælstof i forhold til slåning med le samt

med og uden traditionel ukrudtsbekæmpelse, mens et "styret" kløverdække kan reducere kvælstofudvaskningen med 50-60 % i forhold til traditionel ukrudtsbekæmpelse, men at der også her kan forventes en forøget frostrisiko (Nåledrys 106). Tidligere undersøgelser har også vist, at visse dækmaterialer giver en øget jordfugtighed og dermed mindre risiko for tørkeskader, men også en øget jordtemperatur med et tidligere udspring (øget risiko for frostskafer) til følge. Fåregræsning er ikke grundigt undersøgt, men arbejdet med får peger på, at man næsten skal være mere fåreavler end juletræsdyrker, hvis kombinationen skal være vellykket. Flere af disse ukrudtsbekæmpelsesmetoder har således været afprøvet tidligere, men det vurderes, at der siden da er løbet meget nyt vand i åen.

Foruden ovennævnte insektmidler til skadedyrsbekæmpelse kan skadedyrsangreb måske minimeres ved at placere juletræsarealer fjernt fra andre juletræsarealer, fjerne "lusetræer" og anvende mindre følsomme provenienser og måske beslægtede juletræsarter som bornmüllergran (i hvert fald proveniensen Bolu Kökez), men også på dette område mangler der erfaring og viden.

Der er således flere forhold, der giver dyrkningsmæssige udfordringer i den økologiske produktion. Indsatsen her vil især dreje sig om at udpege de største dyrkningsmæssige udfordringer ved økologisk produktion med de gængse juletræsarter og efterfølgende om at udarbejde projektsøgninger til relevante finansieringskilder.

Afsætningsmæssige udfordringer

Afsætningsmæssigt står juletræer uden for de sædvanlige handelskanaler for spiselige afgrøder, og det er uvist, hvordan handelskanalerne og forbrugerne vurderer betydningen af en økologisk produktion i sammenligning med en miljøvenlig konventionel produktion. Bornmüllergran har en oplagt fordel i at være meget mere luseresistent end nordmannsgranen, men der mangler viden om hvordan dette lidt anderledes og tidligere udspringende juletræ vil blive modtaget af forbrugerne.

² Spruzit Neu er et naturligt lysnedbrydeligt pyretrumprodukt udvundet af Chrysanthemum, der virker som en kontaktdgift over for specielt gnavnende og sugende insekter. Midlet påvirker insekternes nervesystem. Fødeindtagelsen og evnen til at formere sig stopper øjeblikkeligt. Skadevolderne dør i løbet af få timer.

Juletræer er en ikke-spiselig afgrøde, hvorfor man ikke direkte kan overføre udviklingen fra økologiske spiselige afgrøder til juletræer. Undersøgelser peger dog på, at der både i Danmark og på globalt plan er sket en 4-dobling i omsætningen af økologiske varer (Nåledrys 102), således at andelen af det økologiske areal udgør henholdsvis 8,2 % og 1,4 %. Selvom sammenligningen er vanskelig, så opleves der i dag en stigende interesse for økologiske juletræer, og et skøn tilsiger, at det europæiske marked for økologiske træer er i stærk stigning.

En nylig spørgeskemaundersøgelse (Nåledrys 97) i Danmark peger på, at det navnlig er unge mennesker, der efterspørger økologiske træer, og at betalingsvilligheden klart er størst i de større byer.

Hovedindsatsen omkring afsætning vil her være afdækning af markedsmulighederne for økologiske træer i Europa, hvem der forhandler økologiske træer, hvad er de primære udfordringer, og hvem er den typiske køber af et økologisk juletræ?

Formidling

Resultaterne af de ovenfor nævnte arbejdsplaner vil blive publiceret i Nåledrys og i Korte Meddelelser, på messer og på Danske Juletræers temadage og markvandring. Til formidlingsdelen hører også etablering af ERFA-grupper for økologisk produktion og markvandring rettet specifikt mod gruppens deltagere. Endelig vil der også blive etableret en hjemmeside om økologisk produktion.

Fåregræsning er en alternativ renholdelsesmetode i den økologiske produktion, men det kræver en betydelig viden om fårehold. →

Deltagelse i projektet

Projektet foregår i regi af Danske Juletræer som er ansvarlig for projektets fremdrift med Adam Kofoed Månsson som projektleder. Lis Sørensen, Introcert, er ansat som medarbejder ved projektet. Hvis du er interesseret i at deltage i netværksprojektsarbejde og/eller deltage i en ERFA-gruppe om økologisk juletræsproduktion, hører vi gerne fra dig.

Sået kløver i veletableret Juletræskultur.